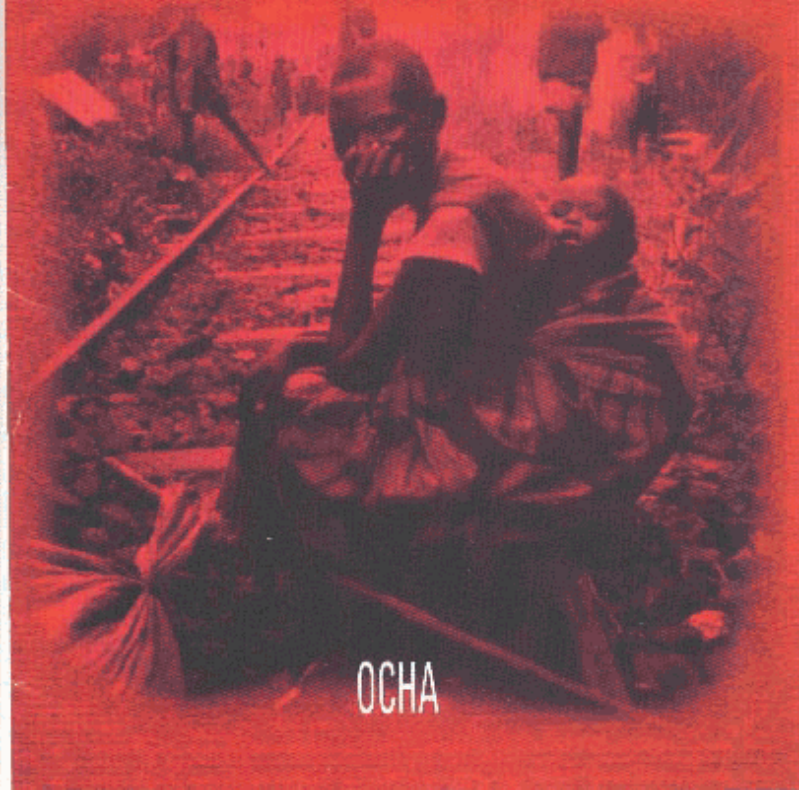




**අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම් පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති**



**මාර්ගෝපදේශක ප්‍රතිපත්ති සඳහා පෙරවදන මානව හිතවාදී කටයුතු සම්බන්ධ නියෝජ්‍ය මහ ලේකම් - සර් ජියෝ වියෙරා හි මෙලෝ -**

ලෝකය පුරා සිටින මිලියන 20 කට වැඩි ජනතාවකට බලපාන අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම් පිළිබඳ අර්බුදය සම්බන්ධයෙන් මානව හිතවාදී ප්‍රජාවගේ අවධානය වර්ධනය වෙමින් පවතියි. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව සැපයීමේ වගකීම මූලික සහ ප්‍රධාන වශයෙන් ජාතික ආණ්ඩුවලට හා ප්‍රාදේශීය පරිපාලනයට පැවරෙන අතර, හැට්වි සහගත සහ අර්බුදකාරී තත්ත්වයට මුහුණ පා සිටින අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වන පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව වර්ධනය කිරීමට කොපමණ ප්‍රශස්ත ලෙස සහාය විය හැකිදැයි සොයා බැලීම ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවට වැදගත් වේ. එමෙන්ම මානව හිමිකම් සඳහා සහාය වීමේ ක්‍රියාමාර්ග සැලසුම් කිරීමේදී අප ඒවා සැලසුම් කළ යුත්තේ එමගින්, අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම් වලට ලක්වන පුද්ගලයන්ගේ ආරක්ෂාව වර්ධනය වන පරිද්දෙනි.

අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ අවසරනාවන්ට එලදායී හා කාලීන ප්‍රතිචාරයක් දක්වමින්, ඉතා වැදගත් පියවර ගණනාවක් එක්කන් ජාතීන්ගේ ක්‍රම පද්ධතිය ගැන හා ලැබ ඇත. අන්තර් - ආයතනික ක්‍රියාකාරී කමිටුව (අආක්‍රම) විසින්, අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වූවන්ට අදාළ පුන සම්බන්ධයෙන්, එක්සත් ජාතීන්ගේ ක්‍රම පද්ධතිය තුළ කේන්ද්‍රීය පුද්ගලයා ලෙස කටයුතු කිරීමේ වගකීම මා වෙත පවරා ඇත. මේ ඔලය අනුව කටයුතු කිරීමේදී, අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වූ පුද්ගලයන්ගේ තත්ත්වයන්ට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය සමස්ථයක් ලෙස ගෙන එන තත්ත්වය වර්ධනය කිරීමටත්, ශක්තිමත් සම්බන්ධීකරණයක් වර්ධනය කිරීමටත්, ආයතනික වගකීම් පැහැදිලි ලෙසම බෙදා දැක්වීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවලට ප්‍රමාණාත්මක සහායක් දීමටත් මා බැඳී ඇත.

මේ සංදර්භයට අනුව, අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන්ගේ, මහලේකම්වරයාගේ විශේෂ නියෝගවරයා විසින් කරන ලද "අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම් සම්බන්ධ මාර්ගෝපදේශක ප්‍රතිපත්ති" ප්‍රකාශනය මම සතුටින් පිළිගනිමි. දැනට පවතින ජාත්‍යන්තර මානව හිතවාදී නීති හා මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රජාවයන් මත පදනම් වූ මේ මූලධර්ම, අභ්‍යන්තර අවතැන්වීම්වලට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව හා සහාය සපයන, ආණ්ඩුවලට, ජාත්‍යන්තර මානව හිතවාදී සංවිධානවලට සහ සංවර්ධන ආයතනගෙන් ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ මාර්ගෝපදේශකත්වය සපයනු ඇත.

අන්තර් ආයතනික ක්‍රියාකාරී කමිටුව (අආක්‍රම) මෙම මාර්ගෝපදේශක ප්‍රතිපත්තිවලට සම්පූර්ණ සහයෝගය පළ කරයි, එමෙන්ම එහි සාමාජිකයන්ට, ඔවුන්ගේ විධායක මණ්ඩල තන ඔවුන්ගේ කාර්ය මණ්ඩල, විශේෂයෙන්ම ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතු කරන කාර්ය මණ්ඩලවලට අභ්‍යන්තර අවකාශවීමට භෞමික වූ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් ඔවුන් කරන කටයුතුවලදී මෙම ප්‍රතිපත්ති ආදාය කර ගැනීම සහතික කෙරෙනු සඳහා මෙම ප්‍රතිපත්ති භාවිතා කිරීම දිරිමත් කරයි.

අභ්‍යන්තර අවකාශවීම වලට ලක්වූවන්ගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ දැනුවත්භාවය වර්ධනය කිරීමේදී වැදගත් කාර්යභාරයක් මෙම මාර්ගෝපදේශක ප්‍රතිපත්තිවලට ඉටුකළ හැකියැයි මම විශ්වාස කරමි. මානව ක්‍ෂමාවාදී ප්‍රජාව තුළ සහයෝගය ඒකරාශී කරමින්, අභ්‍යන්තර අවකාශවීමට ලක්වූවන්ගේ සහාය හා ආරක්ෂාව පිළිබඳ අවශ්‍යතා ගැටෙන විට ඒවාට විසඳුම් සෙවීමට ක්ෂේත්‍රයන්හි වැඩකරන සහායකයන්ට මෙම ප්‍රතිපත්ති මහෝපකාරී වනු ඇත. මේ ප්‍රතිපත්ති ඔවුන්ගේ අවකාශවූ සහකාරීන්ගේ ආරක්ෂාව හා සුභසිද්ධිය සැලකීමට ආණ්ඩුවට උපකාරී වනු ඇත.

අභ්‍යන්තර අවකාශවීමේදී තත්ත්වය වර්ධනය කිරීමේ දැඩි වුවමනාව ජයගැනීම සඳහා මේ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රමිතීන් කිරීමට හා පුළුල් අගුරින් භාවිතා කිරීමට ඔබ සිසු දෙපාර්තමේන්තුවට කටයුතු කරනු ඇතැයි මම ඔහු සාධාරණව මෙමි.

**අභ්‍යන්තර අවකාශවීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති**

**හැඳින්වීම - අවකාශය සහ අරමුණ**

1. මෙම මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති ලොව පුරා සිටින අභ්‍යන්තරව අවකාශ වූ පුද්ගලයන්ගේ විශේෂ අවශ්‍යතා පිළිබඳව අවධානය යොමු කරයි. ඒවා අවකාශ කිරීමට ඔවුන්ගේ මූලික වූ පුද්ගලයන්ගේ ආරක්ෂාව සහතික කරන අතර, ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් හඳුනාගනියි. එමෙන්ම අවකාශ වූ කාලපරිච්ඡේදය තුළදී මෙන්ම නැවත පදිංචිය හා නැවත වත්වීම සිදුවන තුරු ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් කඩරේදැයි හඳුනා ගනියි.
2. මෙම ප්‍රතිපත්තිවල පෙන්වා දෙන පරිදි, අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවකාශ වූ පුද්ගලයන් වූ කලී සිය නිසභ වාසභූමි හෝ සිය නිවෙස් හැර දා ගන්නට ඔවුන්ගේ මූලික හෝ වටේ පළාතකට සිටුවූ පුද්ගලයන්ගේ හෝ පුද්ගල කණ්ඩායම්වලින් සමන්විත වූ අයයි. විශේෂයෙන්ම, සන්නද්ධ අරගලවල ඔවුන්ගේ මහතැරීම සඳහා හෝ, පොදුවේ ඇති නිසාකාරී තත්ත්වයන් නිසා හෝ, මානව අයිතිවාසිකම් උල්ලංචනය කිරීම නිසා හෝ ස්වාභාවිකව හෝ ජීවිතා විසින් ඇතිකරන ලද විනාශයන් නිසා හෝ අවකාශ වූවන්, අවකාශ වූ පුද්ගලයන් සෞභ සැලැස්.
3. මෙම මූලධර්ම, රාජ්‍යාන්තර මානව අයිතිවාසිකම් නීතිය සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිතවැදි නීතිය පිළිබිඹු කරන අතර ඒවාට අනුරූප වෙයි. ඒවා පහත සඳහන් අයට මගපෙන්වීම කරයි:
  - (අ) අභ්‍යන්තර අවකාශවීමට භෞමික වූ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් සිය ඔහු සුයාත්මක නිර්මේදී මහලේකම්වරයාගේ සහෝදරයාට,
  - (ආ) අභ්‍යන්තර අවකාශවීමේ සිද්ධිත්ව ඉහළ දෙන රාජ්‍යයන්ට,
  - (ඇ) අභ්‍යන්තර අවකාශවීමට ලක්වූ පුද්ගලයන් සමඟ සමඳහා දක්වන අනෙකුත් සියලුම අධිකාරී ආයතනවලට, කණ්ඩායම්වලට හා පුද්ගලයන්ට සහ
  - (ඈ) අභ්‍යන්තර අවකාශවීම පිළිබඳ කටයුතු කරන අන්තර් රාජ්‍ය සහ රාජ්‍යනොවන සංවිධානවලට

- 4. මේ මාර්ගෝපදේශක ප්‍රතිපත්ති නැතිකරන දුරට පහසු කිරීමට හා භාවිතා කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

**කොටස I - සාමාන්‍ය ප්‍රතිපත්ති**

**-ප්‍රතිපත්ති 1-**

- 1. අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන්වූ පුද්ගලයෝ හිස රටේ අනෙකුත් කාර්මික පුද්ගලයන්, ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය නීති යටතේ භුක්ති විඳින අයිතිවාසිකම් හා නිදහස, සපුරා ගැනීම සඳහා විදිනු ලබයි. ඔවුන් අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන්වීමේ හේතුව නිසා ඔවුන්ට ලැබිය යුතු නිසිද අයිතියක් හෝ නිදහසක් භුක්ති විඳීමේ ඇති අයිතිය වෙනස් කරනු නොලැබිය යුත්තේ ය.
- 2. මේ ප්‍රතිපත්ති, විශේෂයෙන්ම සමූහකාන්තවලට, මනුෂ්‍යත්වයට වරෙන් අපරාධ හා යුද අපරාධවලට සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර නීති යටතේ කැපවීමක් සේවල අපරාධ වගකීම්වලට අනුගමනය කරන්නේ නැත.

**-ප්‍රතිපත්ති 2-**

- 1. කිසිදු පලයාම් බලපෑමකින් තොරව, ඔවුන්ගේ නෛතික ගත්ත්වය සැලකිල්ලට නොගෙන සියළුම අධිකාරි ආයතනවලට, කණ්ඩායම්වලට හා පුද්ගලයන්ට මේ ප්‍රතිපත්ති පිළිපැදීමට පුළුවන. මේ ප්‍රතිපත්ති පිළිපැදීමෙන්, එයට සම්බන්ධ වන අධිකාරි ආයතනවල, කණ්ඩායම්වල හා පුද්ගලයන්ගේ නෛතික ගත්ත්වයට කිසිදු බලපෑමක් සිදු නොවේ.
- 2. මෙම ප්‍රතිපත්ති, කිසිදු ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම්කට හෝ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් කිසි ආකාරයකට හෝ දේශීය නීතිය යටතේ පුද්ගලයන්ට දායාගත කරන ලද අයිතියකට, සීමා පැනවීමෙන්, අවහිර කිරීමෙන්, බාධා නොකරයි. විශේෂයෙන්ම, මෙම ප්‍රතිපත්ති අනෙකුත් රටවල සරණාගත අයිතිය ලැබීමේ හා සරණාගත අයිතිය භුක්ති විඳීමට ඇති අයිතියට අනුගමනය කරනු නොලැබේ.

**-ප්‍රතිපත්ති 3-**

- 1. හිස නෛතික බලපෑමක් සහ අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ට ආරක්ෂාව සැපයීමේ හා මානව හිතවාදී ලෙස සහාය දීමේ මූලික වගකීම හා යුතුකම් ජාතික ආණ්ඩුවලට පැවරේ.

- 2. මෙම බලධාරීන්ගේ ආරක්ෂාව සහ මානව හිතවාදී සහාය ලබා දීමට, එසේ සහයෝගය ලැබීමටත් අයිතිය අභ්‍යන්තර වශයෙන් අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ට හිමි. එබඳු ඉල්ලීම් කිරීම නිසා ඔවුන් හිංසා විවාද කිරීමට හෝ දඬුවම් කිරීමට ලක් නොකළ යුතුය.

**-ප්‍රතිපත්ති 4-**

- 1. මෙම ප්‍රතිපත්ති කිසිදු ආකාරයේ විසම ලෙස සැලකීමකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. එනම්, ජාතිය, වර්ණය, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආකෘති හෝ විශ්වාසය, දේශපාලන හෝ අනෙකුත් අදහස්, ජාතිය, වාර්ෂික කෝ සමාජ මූලය, නෛතික හා සමාජ තත්ත්වය, වයස, ආබාධිත බව, දේපල හිමිකම්, උපත හෝ වෙනත් සමාජ නිර්ණායකයන් අනුව විශේෂ ලෙස සලකා මේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවේ නොදෙදිය යුතුය.
- 2. උමගින්, විශේෂ හේතු නිසා එක්ව කැඳවා ගෙන යා නොහැකි කුඩා දරුවන්, හැඩිම් මවුවරුන්, කුඩා දරුවන් සිටින මවුවරුන්, කාන්තා සහ මුද්‍රිකයන්, ආබාධිත පුද්ගලයන්, වයස්ගත පුද්ගලයන් වැනි අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්වූ සමහර පුද්ගලයන්ට, ඔවුන්ගේ එකී විශේෂ තත්ත්වයන් මත අවශ්‍ය කරන ආරක්ෂාව හා සහාය සිදුකිරීම හිමි වෙයි. එමෙන්ම ඔවුන්ගේ විශේෂ අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගෙන කරනු ලබන සැලකිලි මවුන්ට හිමිවිය යුතුය.

**II කොටස**

**අවතැන්වීමෙන් ආරක්ෂාවීම සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති**

**-ප්‍රතිපත්ති 5-**

කිසිදුම ආණ්ඩු සහ ජාත්‍යන්තර ක්‍රියාකාරීකරණ සියලුම සත්ත්වයන්ගේ, මානව හිමිකම් සහ මානව හිතවාදී නීති ඇතුළත් ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ ඔවුන්ගේ ඇති මැදිම්වලට හරු කළ යුතුවත් මෙන්ම එසේ හරු කරන මව සහතික කළ යුතුය. එමගින් පුද්ගලයන් අවතැන්වීමේ තත්ත්වයන් වැළැක්වීමට සහ ඒවාට බාධා කිරීමට පුළුවන.

**-ප්‍රතිපත්ති 6-**

- 1. ඔහුගේ හෝ ඇයගේ නිවසින්, නිත්‍ය වාසස්ථානය පිහිටි ප්‍රදේශයෙන් බලහත්කාර අවතැන් කරනු ලැබීමට එරෙහිව ආරක්ෂාවීමේ අයිතිය හැම මනුෂ්‍යයෙකුටම හිමිය යුතුය.

2. එබඳු ඔලකක්කාර අවතැන් කිරීම් සහනමට සහන සඳහන් අවතැන් කිරීම් ඇතුළත් වේ:
- (අ) එය වරින්වර වැඩි ප්‍රතිපත්ති පදනම් කර ගන්නා විට, ජාතිවාදය හෝ විවෘත ක්‍රියාවන් අරමුණු කරගන්නා විට හෝ අදාළ ජන කොට්ඨාශයේ ජාති, ආගම් හෝ වර්ණ සංයුතියෙහි ප්‍රතිරෝධයක් ලෙස සිදුවන විට,
  - (ආ) පුරවැසියන් සම්මන්ත්‍රණය වන ආරක්ෂක කණ්ඩායම් හෝ හමුදා අවශ්‍යතා අනුව අවශ්‍යයෙන්ම සලසනු ලබන අවස්ථාවන් හැර, ආක්‍රමණික සන්නද්ධ අරගල අවස්ථාවන්හිදී,
  - (ඇ) ඔලකක්කාරයෙක් හෝ මහජන අවශ්‍යතා මැඩ පැවැත්වීමෙන්, කාර්යක්ෂමතාවය සහ සේවය මඳ, මහජනමානසයේ සංවර්ධනය කෙරෙහි හානි ඇති කළ අවස්ථාවන්හි දී,
  - (ඈ) ඔලකක්කාරයෙක් ලක්ෂ්‍යයක් ආරක්ෂාව හා භෞමිකය හේතු උදෙසා සිටින්නේ ඉවත්වීමේ අවශ්‍ය කරන අවස්ථා හැර, ආපදා අවස්ථාවන්හි දී,
  - (ඉ) සමහර අවස්ථාවන් ලෙස එය ක්‍රියාත්මක කරන අවස්ථාවන්හි දී,
3. පවතින තත්ත්වයන්ට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා අවතැන් වීම ඔලකක්කාරවලට නොයුතුය.

පතිපත්ති 7-

1. පුද්ගලයින් අවතැන්වීමට ඔලකක්කාර කිසිදු කිරීමක් ඇතිව පෙර අදාළ ඔලකක්කාර අවතැන්වීම සම්පූර්ණයෙන්ම මහජන මාදන අවශ්‍ය වන්නාවූ සියලු කොටස් විකල්පයන් සොයා බැලූ බවට සහතික විය යුතුය. එබඳු විකල්පයන් සොයාගැනීම අවස්ථාවන්හි දී, අවතැන්වීම අවම කිරීමට ගත වන අවශ්‍යතාව ඔලකක්කාර අවම කිරීමට හැකි සියලුම පියවර ගත යුතුය.
2. එබඳු අවතැන්වීමක වහලිම මාරගන්නා ඔලකක්කාරයන්, හැකි ඉහළම ප්‍රායෝගික තත්ත්වයෙන්, අවතැන් වන පුද්ගලයන්ට යෝග්‍ය වාසස්ථාන සපයා දිය යුතුය. එබඳු අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ට සතුටුදායක තත්ත්වයක ආරක්ෂාව, සේවය, භෞමිකය හා සම්පාදන මාර්ග සැලසිය යුතු අතර, එකම පවුලේ සාමාජිකයන් ඔවුනොවුන්ගෙන් වෙන් නොකළ යුතුය.

3. ආක්‍රමණික සන්නද්ධ අරගල හෝ ව්‍යවහාර කණ්ඩායම් ඇති කළ සි අවස්ථාවන්හි හැර අනෙකුත් අවස්ථාවන්හි දී අවතැන්වීම සිදුවන විට පහත සඳහන් දේවල් සහතික කළ යුතුය:
  - (අ) නීතියෙන් ඔලකක්කාරයෙකු වෘත්ත විලාසිතාවයන් මගින් එබඳු පියවර ගැනීමට පෙර විශේෂිත කිරීමක් ගත යුතුය.
  - (ආ) ඔවුන්ගේ අවතැන්වීමේ හේතු සහ ක්‍රියාමාර්ගය පිළිබඳ සියලු තොරතුරු අවතැන් වන පුද්ගලයන්ට ඉඩාදීමට ප්‍රමාණවත් පියවර ගත යුතු අතර, අදාළ වන අවස්ථාවන්හි දී, වන්දි සහ නැවත පදිංචිකරුවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඉඩා දිය යුතුය.
  - (ඇ) අවතැන්වීමට නියමිත පුද්ගලයන්ගෙන්, නිදහස් සහ තත්ත්වය අවබෝධ කොටගෙන කෙරෙන එකඟතාව ඉඩා ගත යුතුය.
  - (ඈ) අදාළ ඔලකක්කාරයන්, අවතැන්වූවන්ගේ නැවත පදිංචිකරුවන් සැලසුම් කිරීම සහ සලකුණකරණයේදී එහේ අවතැන් වූ පුද්ගලයින්, විශේෂයෙන්ම කණ්ඩායම් සම්බන්ධ කරවා ගැනීමට උත්සාහ ගත යුතුය.
  - (ඉ) නීතිමය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පියවර අවශ්‍ය වන අවස්ථාවන්හිදී, කාර්යක්ෂම නීති ඔලකක්කාරයන් විසින් ඒවා කළ යුතුය.
  - (ඊ) යෝග්‍ය නීති ඔලකක්කාරයන් එබඳු කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළුව, අර්ථවත් පිළියම් යෙදීමේ අයිතිය හැර කළ යුතුය.

පතිපත්ති 8-

අවතැන් කිරීම, වයට ඉක්මනින්ම පවිත්‍ර, භෞමිකය, නිදහස සහ ආරක්ෂාව පිළිබඳ අයිතීන් උල්ලංචනය වන ආකාරයෙන් සිදු නොකළ යුතුය.

පතිපත්ති 9-

ආදිවාසීන්, සුළු ජාතීන්, හෝවින්, වෛරයක් හා භය ගම්බිම්වලට විශේෂ බැඳීමක් හා ඒවා මත පැවැත්ම ඇති අනෙකුත් සම්පාදනවලට අවතැන් කිරීමට ඔවුන් ආරක්ෂා කිරීමට රජයට විශේෂ බැඳීමක් ඇත.

**III කොටස**

**අවතැන් විමේ කාලය තුළදී ආරක්ෂාව සඳහා වන පනිපත්ති**

**-පනිපත්ති 10-**

1. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම නීතියෙන් ආරක්ෂා කරනු ලබන, ජීවිතය පිළිබඳ ගෞරවනීය අයිතිය ඇත. කිසිවෙකුට ඔලුහත්කාරයෙන් ඔහුගේ හෝ ඇගේ ජීවිතය තොර කළ නොහැකිය. අභ්‍යන්තර අවතැන් කිරීමට ලක්වූ පුද්ගලයින් පහත සඳහන් දේවලින් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

- (අ) සම්මුතකාමය.
- (ආ) මිනීමැරුම.
- (ඇ) හේතු නොදක්වා සහ ඔලුහත්කාර ලෙස කරනු ලබන මරණයට පත්කිරීම් සහ
- (ඈ) පැහැරගෙන යාම හෝ නොදක්වා සිරකර තබා ගැනීම, කර්තය කිරීම හෝ මරණය සිදු කිරීම ඇතුළත් ඔලුහත්කාර අතුරුදහන් කිරීම්

කර්තය කිරීම් සහ ඉහත සඳහන් කළ ක්‍රියාවන්ගෙන් කිසිවක් සඳහා පෙළඹවීම් ගම්පුර්ණයෙන් තහනම් කළ යුතුය.

2. කවදුරටත් පුද්ගලයන් හෝ සටහන යෙදී නොතිබෙන අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ට එරෙහි කියලුම් ආකාරයේ හිංසාකාරී ක්‍රියාවන් හා පහරදීම් තහනම් කළ යුතුය. අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයින්, විශේෂයෙන් පහත සඳහන් ක්‍රියාවලින් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

- (අ) සෘජු සහ වග විභාගයක් ගැනි පහරදීම් සහ හිංසාකාරී ක්‍රියාවන්,
- (ආ) සටන් කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස නිරාකාරව හැඩීම,
- (ඇ) පහරදීම් හෝ ආරක්ෂාවේ සඳහා හමුදා නටයුතුවලට වාසිදායක ලෙස හෝ මාධ්‍ය කිරීම සඳහා ඔවුන් හමුදා පවුලක් ලෙස යොදා ගැනීම,

(ඈ) ඔවුන්ගේ සඳහුරු හෝ ජනාමාසවලට පහරදීම්, සහ

(ඉ) ඔවුන්ට එරෙහිව නිම්බෝසිඛ භාවිතය

**-පනිපත්ති 11-**

1. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම ගෞරවය සහ ගෞරවය, මානසික හා සඳාචාරාත්මක සම්පූර්ණ බව ඉැබීමේ අයිතිය ඇත.
2. ඔවුන්ගේ නිදහස සීමා කර ඇතද නැතද, අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්වූ පුද්ගලයන්, විශේෂයෙන් පහත සඳහන් දේවලින් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

- (අ) දුෂ්භාස, අංශ චේදනය, බලවත් වධහිංසා, අමානුෂික හෝ ආත්ම ගෞරවය කෙලෙසන ක්‍රියාවන් හෝ දඬුවම් සහ පුද්ගලික ගෞරවය කෙලෙසන අනෙකුත් කානසික ක්‍රියාවන්, මුංශ චේදනය පදනම්කරගත් හිංසාවන්, වෛශ්‍යා වෘත්තියේ බලහත්කාරයෙන් යෙදවීම හෝ කවරාකාර වූ හෝ අසහන ක්‍රියාවන් ඇතුළත් පහරදීම්,
- (ආ) ව්‍යච්ඡාදනය හෝ නුසස් කූලයේ ව්‍යච්ඡාදනය, විවාහය සඳහා විකිණීම, මුංශික ගුරාකෑම, හෝ ප්‍රමාදවලට බලහත්කාරයෙන් ලබා ගැනීම, සහ
- (ඇ) අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ මන් අතර හිතිය පතුරුවා හැරීමේ අදහසින් කරන හිංසාකාරී ක්‍රියාවන්

ඉහත සඳහන් කළ ක්‍රියාවන්ගෙන් කවරක් හෝ කිරීමට තර්ජනය කිරීම හා අනුබල දීම තහනම් කළ යුතුය.

**-පනිපත්ති 12-**

1. පුද්ගල නිදහස සහ ආරක්ෂාව පිළිබඳ අයිතිය සෑම මිනිසාටම ඇත. බලහත්කාර අත්අඩංගුවට ගැනීමට හෝ රඳවා තැබීමට කිසිවකු ලක් නොවිය යුතුය.
2. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්ව සිටින පුද්ගලයන්ගේ මේ අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාවෙහි සෘජුවම සඳහා ඔවුන් සඳහුරු කිරීම සිර කිරීම හෝ සිරබාරයේ

තබා ගැනීම නොකළ යුතුය. පුවිණේන තත්ත්වයන් යටතේ එවැනි සිරකර හැබුමක් හෝ සීමා කිරීමක් අවශ්‍ය වන්නේ නම්, එය එසේ අවශ්‍ය වන කාලසීමාවට වඩා දිගු කොටසක් යුතුය.

3. ඔවුන්ගේ අවතැන්වීම් හේතු නොවනෙක සරනු ලබන අත්අඩංගුවට ගැනීමකින් හෝ රඳවා ගැනීමකින්, අවතැන් වූවන් ආරක්ෂා කළ යුතුය.
4. කවර කරුණක් නිසා හෝ අවතැන් වූවන් ප්‍රාණ ඇරඹවීමේදී ඉහත නොකළ යුතුය.

**-පිටිපත්ති 13-**

1. කිසිකරුණක් නිසා හෝ අවතැන් වූ ප්‍රමාදයට යටත්වීමට කනගාතිවීමට අවසර නොදෙන අතර, එසේ බඳවා ගැනීම නොකළ යුතුය.
2. ඔවුන්ගේ අවතැන් වීම හේතු නොවනෙක, කිසිදු සන්නද්ධ සිරකරට හෝ කණ්ඩායමකට හෝ බඳවාගැනීමේ විෂමවාර ක්‍රියාවන්ගෙන් අවතැන්වූවන් ආරක්ෂා කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම කවර වූ හෝ රුදුරු, අමානුෂික හෝ ආත්ම හොරවිය කෙරෙහි තත්ත්වයන්ට බලපෑමක් යටත්වීම් සහ යටත් නොවන තත්ත්වයන්හි දී සේවයට බඳවා ගැනීමෙන් දුටුවම් කිරීම් යනාදිය සියලු ආකාරයෙන්ම අහසම් කළ යුතුය.

**-පිටිපත්ති 14-**

1. තම අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවෙකුටම එහා මෙහා යාමේ අයිතිය හා ඔහුගේ හෝ ඇගේ වාසස්ථානය තෝරා ගැනීමේ අයිතිය ඇත.
2. විශේෂයෙන්ම, අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයින්ට කඳවුරුවලින් හා අනෙකුත් සනාථවලින් පිටත නිදහසේ යාමේ සහ රඳවා ගැනීමේ අයිතිය ඇත.

**-පිටිපත්ති 15-**

අභ්‍යන්තරව අවතැන් වූවන්ට සහන සඳහන් අයිතිය ඇත.

(අ) රටෙහි වෙනත් ප්‍රදේශයක ආරක්ෂාව සොයා යාමේ අයිතිය,

(ආ) සිය රට තරුණයාමේ අයිතිය,

(ඇ) වෙනත් රටක සරණාගත බව ලැබීමේ අයිතිය, හා

(ඈ) ඔවුන්ගේ ජීවිතය, ආරක්ෂාව, නිදහස සහ / හෝ සෞඛ්‍යයට තර්ජනයක් වන ඉහත කිසියම් ස්ථානයකට නැවත එන ලෙස බලකිරීමට එරෙහි වීමේ අයිතිය.

**-පිටිපත්ති 16-**

1. සියලුම අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන්ට තමන්ගේ අතරුදුහන් වූ දොරටුන් කිරින්නේ කොහිද යන්න හා ඔවුන්ගේ ඉරණම පිළිබඳ දැන ගැනීමට අයිතිය ඇත.
2. අතරුදුහන් වූ ලෙස චාරිතා වූ, අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයින්ගේ ඉරණම සහ ඔවුන් කිරින්නේ කොහෙද යන්න සොයා ගැනීමට අදාළ බලධාරීන් සියලු උත්සාහයන් ගත යුතුය. මෙම කාර්යයන්හි දී අදාළ බලධාරීන්, අදාළ ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සමඟ එක්ව සටහනු කළ මනාය. ඔවුන්ගේ ගම්පහම් ආර්යාවට පරික්ෂණවලට සහතික දැන්වා සිටිය යුතු අතර, කිසියම් ප්‍රතිඵලයක් ඇතොත් ඔවුන්ට දැනුම් දිය යුතුය.
3. අදාළ බලධාරීන් විසින් පත්වූවන්ගේ මුළු ජීවිතම සඳහා ගැනීමටත් එවා එකතු කර ගැනීමටත් සියලු උත්සාහයන් ගත යුතුය. ඒවා පැහැරදෙන යාම හෝ අ-ග දේදහස කිරීමෙන් වැළැක්විය යුතු අතර, එම ප්‍රාණය ජීවිතයට සිරුරු දුහම් ආර්යාවට අවශ්‍ය කටයුතු සඳහා මාරු දිය යුතුය. නොඑසේ නම් හොරව ගම්පහම් ලෙස ජීවයේ අවධාන කටයුතු කළ යුතුය.
4. අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයින්ගේ සෞභාග්‍ය බිම් ආරක්ෂා කළ යුතු අතර තම විටම ඒවාට හරු කළ යුතුය. සිය ව්‍යයනයට පත් දොරටුන්ගේ සෞභාග්‍ය බිම්වලට යාමට අවතැන් වූවන්ට අයිතිය ඇත.

**-පිටිපත්ති 17-**

1. සෑම මිනිසෙකුටම, ඔහුගේ හෝ ඇගේ පවුල ජීවිතයට හරු කිරීමේ අයිතිය ඇත.
2. අභ්‍යන්තර ලෙස අවතැන්වීමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ගේ මේ අයිතිය සංගීත කිරීම උදෙසා, එක්ව සිටීමට අනෙක් කාරණ පවුලේ සාමාන්‍යයට එම අවසරය දිය යුතුය.

- අවසානවීම නිසා වෙන් කරන ලද පවුල්වලට, හැකි තාක් ඉක්මනින් නැවත එකතු වීමට ඉඩ සැලසිය යුතුය. විශේෂයෙන්ම දරුවන් සම්බන්ධ වන විට, එසේ වෙන්වූ පවුල්වල අය එක් කිරීම සඳහා සියලුම කෝශන නිසවරයන් ගත යුතුය. විශේෂයෙන්ම ඔවුන්ට පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ වෛෂමිකවලට පැමිණීමට දැක්විය යුතුය. පවුල් නැවත එක් කිරීමේ කාර්යයෙහි නියැලී සිටින මානව හිතවතුන් සංවිධානයන්හි වැඩකටයුතු දිරිමත් කිරීමටත්, ඒවාට සහාය දීමටත් වගකිව යුතු ආයතන සටහනක් සලසා දිය යුතුය.
- සිරකර සැබීමෙන් හෝ රඳවා ගැනීමෙන් සීමා කරන ලද පොදු සම්පත් නිදහසෙන් ඇති අන්තර්ගත අවකාශ වූ පවුල්වල සාමාජිකයන්ට පවුලේ අය සමඟ එක්ව සිටීමේ අයිතිය තිබිය යුතුය.

**-පනිපත්ති 18-**

- සියලුම අන්තර්ගත අවකාශවලට ඉක්බිදු පුද්ගලයන්ට ප්‍රමාණවත් පිවිසීමක් සහතික කළ හැකි අයිතිය ඇත.
- අවම වශයෙන්, අවස්ථාවන් පිළිබඳ නොසලකා හැර, විකෘති සැලකිල්ලක් තොරව නීති බලධාරීන් විසින් අන්තර්ගත අවකාශ වූ පුද්ගලයන්ට පහසු සැලකුම් දෙවීමට පහසු පිවිසුම් සහතික කළ යුතුය.
  - (අ) අන්තර්ගත ආහාර හා බීමට යෝග්‍ය පලය
  - (ආ) මූලික ඉඩම් හිටුම් හා නිවාස පහසුකම්
  - (ඇ) යෝග්‍ය ඇඳුම් පැළඳුම්, හා
  - (ඉ) අන්තර්ගත වෛද්‍ය සේවා සහ සනීපාරක්ෂණ පහසුකම්
- මෙම මූලික සැලසුම් කැපවීමේ කිරීමේදී හා බෙදා හැරීමේදී සම්පූර්ණ කාර්යාල නියෝජනය සහතික කිරීමට අවශ්‍ය විශේෂ ප්‍රධානියන් දැරිය යුතුය.

**-පනිපත්ති 19-**

- සියලුම සුවිශේෂ ලැබුම් හෝ රෝගී වූ, අන්තර්ගත අවකාශ වූ පුද්ගලයන්ට මෙන්ම, ආබාධිත පුද්ගලයන්ට වෛද්‍ය සේවා හැර අනෙකුත් වෙනත් සම්බන්ධීකරණ කැපවීමේදී නොගෙන, ප්‍රමාදකරණ කොටස, හැකි ඉහළම

ප්‍රායෝගික මට්ටමින්, ඔවුන්ට අවශ්‍ය වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර හා අවධානය ලබා දිය යුතුය. අවශ්‍යතාව පැහැදිලි කළහොත්, අන්තර්ගත අවකාශවලට ඉක්බිදුන්ට අවධානයක් හා සමාජ සේවා ලැබීමට හැකියාව තිබිය යුතුය.

- කාන්තාවන්ගේ යෝග්‍ය අවකාශ පිළිබඳව විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතුය. මෙහිදී භාරී සොබාව පහසුකම් සලසන්නාවූ හා බෝවන්නන්ගේ සහාය ලැබීමට කාන්තාවන්ට හැකිවිය යුතුය. උත්සාහ කොට සෞඛ්‍ය පහසුකම්, මූලික සහ අනෙකුත් අවශ්‍යතාවන්ට හොඳින් වූවන්ට යෝග්‍ය උපදේශන සේවාවන් ලබාදීමටද කටයුතු කළ යුතුය.
- අන්තර්ගත අවකාශවලට ඉක්බිදු පුද්ගලයන් අතර, එවන් අදාළ, ස්ථිර සබඳතා සම්බන්ධ රෝග හා බෝවන රෝගවලින් වැළකී සිටීම සඳහා විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතුය.

**-පනිපත්ති 20-**

- තෘම මනුෂ්‍යයන්ට, නීතිය ඉදිරියේ පුද්ගලයන් ලෙස හැම තැනකදීම පිළිගනු ලැබීමට අයිතිය ඇත්තේ ය.
- අන්තර්ගත අවකාශවලට ඉක්බිදුන්ට, එම අයිතිය සහතික කිරීම සඳහා, අදාළ බලධාරීන් විසින්, ඔවුන්ගේ එකී කෙටිකාලීන අයිතිය හැකි වැඩිම ලැබීමට අවශ්‍ය සියලුම ක්‍රියාත්මක කිරීම් විදේශ ගමන් බලපත්‍ර, පොදු සම්පත් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය, උපදේශන සහතික සහ විවාහ සහතික යනාදිය ලබා දීමට කටයුතු කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම, අවකාශවල නියා නැතිවූ මිනිසුන්ට වෙනුවෙන් අවම ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ එම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සැලසුම් හෝ අදාළ බලධාරීන් අවශ්‍ය කටයුතු කළ යුතුය. මෙහිදී ඔවුන්ගේ පුරුදු වාස හැඟී පුද්ගලයන් අවශ්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහතික කිරීම එක ලෙස දක්වමින් අයුතු කොන්දේසි නොපැනවිය යුතුය.
- අවකාශ වඩාද ක්‍රියාත්මක කිරීම ලබා ගැනීමට හැකිවූහොත් හා පිරිමින්ට සමාන අයිතිය ඇත. එමෙන්ම සමස්ත නීතිමය වශයෙන්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම ලබා ගැනීමටද ඔවුන්ට අයිතිය ඇත.

**-පනිපත්ති 21-**

- නීතිවේදීන්ට බලකායක් හෝ කිසිවෙකුට අයත් දේපල ගත සහතිකයෙහි ඇති දේ ඉවත් කළ නොහැකිය.

2. අභ්‍යන්තර අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ගේ දේපල සහ ඔවුන් සන්නිවේදන ඇති දේ සියලු ආකාරයෙන් ආරක්ෂා කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම පහත සඳහන් ක්‍රියාවන්ගෙන් ආරක්ෂා කර දිය යුතුය.

- (අ) කොල්ලකෑම්
- (ආ) හයු හෝ ව්‍යාකූල පහරදීම් හෝ අනෙකුත් භීෂිකාරී ක්‍රියාවන්
- (ඇ) හමුදා ක්‍රියාදාමයන්හි දී ආරක්ෂාව සඳහා යොදා ගැනීම
- (ඈ) පළිගැනීම් යොදා ගැනීම
- (ඉ) සමූහ දඬුවමක් දීම සඳහා විනය නිරීක්ෂණය

3. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්වුවහොත් දේපල හා සන්නිවේදන දේ විනාශ කිරීම සහ බලහත්කාර හා නිකුත් කළු කොටස ලෙස අයිතීන් හැකිම, සන්නිවේදන හැකිම හෝ ප්‍රයෝජනවත් ගැනීමෙන් වැළැක්විය යුතුය.

**-පතිපත්ති 22-**

1. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්වුවහොත්, ඔවුන් කඳවුරුවල පිවිසීමේ ප්‍රවේශය, කොටුපිටි, ඔවුන්ගේ අවතැන්වීම හේතුකොටගෙන විකෘතිකරණයට ලක් කොටස සෑදීම සඳහා අවධානය යොමු කළ යුතු අතර ඔවුන්ට සහන සඳහා අයිතීන් ලැබිය යුතුය.

- (අ) සිතීමේ නිදහස, කෘතිය කෙරෙහි නිදහස, ආගම හා විශ්වාසය පිළිබඳ නිදහස, අදහස් හා හැඟීම් පල කිරීමේ නිදහස
- (ආ) නිදහසේ රැකියා අවස්ථා යොදා ගැනීමට ඇති අයිතිය හා ආර්ථික ක්‍රියාවන්ට සහභාගි වීමේ අයිතිය
- (ඇ) ප්‍රජා නිවහනවලට සමාජ ලෙස සහභාගි වීමේ හා ඒවාට නිදහසේ සම්බන්ධ වීමේ අයිතිය.
- (ඈ) රජයේ සේවයේ වැටුප් සහ පොදු සේවයේ සහභාගි වීමේ සහ පෞද්ගලික දීමේ අයිතිය. මෙම අයිතිය කුක්කිරීමට අවශ්‍ය ස්ථානවලට ප්‍රවේශය වීමේ අයිතියද, මෙයට ඇතුළත් වේ
- (ඉ) ඔවුන්ට හේරුම්ගත කැබි භාෂාවකින් අදහස් හුවමාරු කිරීමේ නිදහස

**-පතිපත්ති 23-**

1. හැම මනුෂ්‍යයෙකුටම අධ්‍යාපනය ලැබීමේ අයිතිය ඇත.
2. අභ්‍යන්තර අවතැන්වුවහොත් මෙම අයිතිය ක්‍රියාවට නොගෙන දැමීම සඳහා, අදාළ බලධාරීන් විසින් නිවැරදි පුද්ගලයන්, විශේෂයෙන් අවතැන් වූ දරුවන්ට, ප්‍රාරම්භ වීමේදී හිඳු සහ අධ්‍යාපනය ලබාදිය යුතු අතර, එය අනිවාර්ය කළ යුතුය.
3. අධ්‍යාපන වැඩසටහන්වල ස්ත්‍රී හා ගැහැනු ළමයින්ගේ සමාන හා සමපූර්ණ සහභාගිත්වය සහතික කිරීමට විශේෂ ප්‍රයත්නයන් දැරිය යුතුය.
4. අභ්‍යන්තර අවතැන්වීමට ලක්වුවහොත් අධ්‍යාපන හා පුහුණු සහයෝගී ලබා දිය යුතුය. විශේෂයෙන්ම යොවුන්වයන්ට සහ කාන්තාවන්ට කඳවුරුවල වත් වුවද, සුදුසු අවස්ථාව උදා වූ විට වහාම වම සහයෝගී ලබාදිය යුතුය.

**IV කොටස, මානව හිතවාදී සහාය සම්බන්ධ පතිපත්ති**

**-පතිපත්ති 24-**

1. සියලුම මානව හිතවාදී සහායන් ලබාදිය යුත්තේ විසම සැලකීමකින් තොරව, අපක්ෂපාතීව හා මානව හිතවාදී පතිපත්තිවලට අනුකූල වන අතර ය.
2. විශේෂයෙන්ම දේශපාලන හා කමුදාමය හේතු නිසා, අභ්‍යන්තරව අවතැන් වූ පුද්ගලයන්ට දෙනු ලබන මානව හිතවාදී සහයෝගය වෙනත් අනන්‍ය යොදුම් නොකළ යුතුය.

**-පතිපත්ති 25-**

1. අභ්‍යන්තර අවතැන්වුවහොත් මානව හිතවාදී සහයෝගය ලබාදීමේ මූලික වගකීම හා සුදුසුම රටාවකින් හේතු සහ අධ්‍යාපන වේගය.

2. අභ්‍යන්තරීභව අවකැන්ඩුවන්ට සහාය දීම සඳහා සිය සේවාවන් ප්‍රදානය කිරීමට ජාත්‍යන්තර මානව හිතවාදී සංවිධානයන්ට සහ අනෙකුත් යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරීතාවන්ට අයිතිය ඇත. එවැනි ප්‍රදානයක් සතුරු ක්‍රියාවන් හෝ රජයේ අභ්‍යන්තර කටයුතු වලට ඇති ශ්‍රී ඇතිමත් හෝ ශ්‍රේණි නොසැලකිය යුතු අතර, එවැනි තත්‍වයන් සරණු ලබන්නන් සේ සැලකිය යුතුය. අදාළ ඔලිම්පික් මානව හිතවාදී සහාය ලබා දීමට නොහැකි වන විට හා එසේ ලබා දීමට කැමැත්තක් නැති විට, එසේ සහාය දීමට අනෙකුත් සංවිධානවලට අවසර නොදී සිටීම නොහැකි යුතුය.

3. අදාළ සියලු ඔලිම්පික් වර්ගීන් මානව හිතවාදී සහාය දෙන්නවුන්ට සහ එමඳුණු කාර්යන්හි යෙදී සිටින අයට නිදහසේ සාමේ සහ රමේ අයිතිය දිය යුතු අතර, අවකැන්ඩුවන් හරා යාමට ඔවුන්ට නොහැකි යුතුය.

-පතිපත්ති 26-

මානව හිතවාදී සහාය කටයුතුවල යෙදී සිටිය පුද්ගලයන්ට, ඔවුන්ගේ ප්‍රවාහන හා සැපයුම්වලට හරු කළ යුතු අතර ආරක්ෂා කළ යුතුය. එවා පහරදීමට හෝ නිංගනාරී ක්‍රියාවන්ට ලක් නොවිය යුතුය.

-පතිපත්ති 27-

1. ජාත්‍යන්තර මානව හිතීම සංවිධාන සහ අනෙකුත් යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරීතාවන් ආධාර සපයන කණ්ඩායම් ඔවුන් අවකැන්ඩුවන්ගේ මානව අයිතිවාසිකම් හා ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා පිළිබඳව නිසි සැලකිල්ල දැක්විය යුතුය. මේ සම්බන්ධ නීති පියවර ගත යුතුය. එසේ කිරීමෙන්, මෙම සංවිධාන සහ ක්‍රියාකාරීතාවන් අදාළ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් හා වර්ගාධරීවලට හරු කළ යුතුය.
2. ඉහතින් සඳහන් වූ පේළිය, රාජ්‍යයන් එකී ආධාර වර්ගීන් ඉල්ලා සිටි විටකදී හා එම සංවිධාන වර්ගීන් එකී සේවාවන් ප්‍රදානය කළ විටකදී, මෙම අරමුණ සඳහා ඔලිම්පික් ලැබී තිබෙන ජාත්‍යන්තර සංවිධානයන්හි වගකීම් ආරක්ෂා කරනු ලැබීමට අගතියක් නොකරන්නේ ය.

V කොටස, ආපසු පැමිණීම, නැවත පදිංචි වීම සහ නැවත එක්වීම

-පතිපත්ති 28-

1. අභ්‍යන්තර අවකැන්ඩුවන්ට යැවීමට හෝ ආරක්ෂා සහිතව, තොර්මතිය ශ්‍රේණි, සිය නිවෙස්වලට හා පුරුදු වාසගුණිකව පැමිණීමට හෝ රටේ වෙනත් ප්‍රදේශයක ස්වේච්ඡාවෙන් නැවත පදිංචිවීමට හැකි තත්වය යටිපාය කිරීමේ වගකීම සහ මූලික යුතුකම්, එමෙන්ම, වයට අවශ්‍ය පසුබිම සැකසීම, සිය ඔලිම්පික් වේත පැමිණීම.
2. අවකැන්ඩුවන්ගේ ආරක්ෂා පැමිණීම, නැවත පදිංචි හා නැවත එක්වීම සැලසුම් කිරීමේදී හා කළමනාකරණයේදී එසේ අවකැන්ඩුවන්ගේ සම්පූර්ණ සහභාගිත්වය සහතික කිරීමට විශේෂ ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතුය.

-පතිපත්ති 29-

1. ඔවුන් අවකැන්ඩුවන් වීමේ හේතුවෙන් රටේ වෙනත් ප්‍රදේශයක නැවත පදිංචි වූ පුද්ගලයන්ට හෝ නියම පුරුදු වාසගුණික නැවත පදිංචි පැමිණි පුද්ගලයන්ට හෝ වර්ග ශ්‍රේණි නොසැලකිය යුතුය. පොදු කටයුතුවල සියලුම පටිච්චවලදී සම්පූර්ණයෙන් හා සමාන ශ්‍රේණි නිකුත්කරන විට අයිතිය හා පොදු සේවාවන්ට සමාන ශ්‍රේණි පිවිසීමේ අයිතිය ඔවුන්ට ලැබෙන්නවා ඇත.
2. නැවත ආපසු පැමිණි අයට සහාය දීමේ වගකීම සහ / හෝ හැකි ප්‍රමාණයකට, එසේ නැවත පදිංචි වූ අවකැන්ඩුවන් පුද්ගලයන්ට සහාය සහතිකයට සහතිකයට සහාය දීමේ වගකීම, අවකැන්ඩුවන්ගේ හේතුවෙන් අයිතිය අහිමි වූ ඔවුන්ගේ දේපල හෝ ඔවුන් එසේ අහහැරි සිය දේපලවල හා සත්කම දෙයෙහි අයිතිය නැවත ලබා ගැනීමට සහාය වීමේ යුතුකම් හා වගකීම නිසි ඔලිම්පික් ඇත. එමඳු සහතික දෙයක් හා දේපලක් නැවත ලබා ගැනීමට නොහැකි වූ අවස්ථාවකදී, ඒ වෙනුවෙන් යෝග්‍ය වන්නාවූ වන්දිකන් හෝ වන්දික කිරීමට අගය අත් කිසි දෙයක් අවකැන්ඩුවන්ට ලබා දීමට නිසි ඔලිම්පික් සහාය දිය යුතුය.

**පනිපත්ති 30-**

සියලුම බලධාරීන්, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සංවිධානවලට සහ අනෙකුත් යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරීකරුවන්ට, අදාළ බලයට අනුකූලව, ඔවුන්ගේ ආපසු පැමිණීම හෝ නැවත පදිංචිවීම සහ නැවත එකතු වීම යන කාර්යයන්හිදී අවහිරවීම් සහාය සීමිත අත්මනින් සහ මාධ්‍ය රහිතව, ඔවුන් වෙත ළඟා වීමට හැකි තත්ත්වය උදාහර දිය යුතුය.

**හැදින්වීමේ සටහන**

**අභ්‍යන්තර අවහිර වූ පුද්ගලයින් පිළිබඳ මහ ලේකම්ගේ නියෝජිතවරයා විසින්**

හිංසාකාරී යුද්ධ, මානව හිමිකම් දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සහ අනෙකුත් බිහිසුණු සිද්ධීන් නිසා බලහත්කාරයෙන් සිය වාසස්ථානවලින් පලවා හරින ලද, එකෙක් තවදුරටත් සිය රටවල දෙපසමාවන් තුළ රැඳී සිටින පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීම සඳහා ඉතා උත්සාහවලීයව වගකීමක් ඉටු කිරීමට ජාත්‍යන්තර පුරාවට පැවරී තිබේ. කැමටීම වාගේ ඔවුන්ට මරණයට දුෂ්කරතාවලට, අමාරුකම්වලට හා වෙනත් ආකාර සැලකීමවලට නොදුරු වීමට සිදුවී තිබේ. අභ්‍යන්තර අවහිරවීම් පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති වර්ධනය කරනු ලැබුවේ මේ අතිරේකය ජාත්‍යන්තර සඳහාය.

මෙහි ප්‍රතිපත්ති, අයිතිවාසිකම් හඳුනාගන්නා අතර, අවහිරවීමේ යිදහු අදිතරයන්හි අභ්‍යන්තර අවහිරවීම් සඳහා අදාළ ආරක්ෂාව සහතික කරයි. බලහත්කාර අවහිරවීමට එරෙහි ආරක්ෂාව එමගින් සැලසෙයි. එමගින් සහයෝගයෙන්, ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ ප්‍රමාණවත් ආවරණයක් අභ්‍යන්තර අවහිරවීම්වලට ලැබෙන්නේද, යන්න විභාග කළෙහි. එමෙන්ම Compilation and Analysis of Legal Norms (E/CN.4/1996/52/Add.2), සම්පාදනය කළෙහි. පවත්නා නීති සඳහා අවහිර වූවන්ට ප්‍රමාණවත් ආවරණයක් සැලසූ බව අධ්‍යයනයෙන් යොදා ගත් නමුදු එදාගත් ක්ෂේත්‍රයන්හි ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සහ සහාය සඳහා ප්‍රමාණවත් පදනමක් දැකීමට එය අසමත් වී ඇති බව පෙනී ගියේ ය. දෙවනුව, කොමිසම සහ මහ සභාව, අභ්‍යන්තර අවහිර වූවන් වෙනුවෙන් පුද්ගල ක්‍රියාකාරී වැඩසටහනක් සකස් කරන ලෙස මගෙන් ඉල්ලා තිබුණි. මෙය පවත්නා තත්ත්වය නැවත සකස් කිරීමට සහ අදුරු පැති පැහැදිලි කොට ගැනීමටත්, සිවුන් පිරිසීමටත් මහ සභාව මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට මෙහි පැදිය.

1998 දී මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති මවිසින් කොමිසමට ඉදිරිපත් කළ පසු, එහි මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති හා මහ ලේකම්වරයාගේ නියෝජිතයා ලෙස, අභ්‍යන්තර අවහිරවීම්වලට මුහුණ පුද්ගලයින්ගේ අවහිරතා හා සමූදායී ක්‍රියාකාරීකම් හා බලකල ක්‍රියාත්මක කෙරෙන ආණ්ඩු සහ අනෙකුත් ක්‍රියාකාරීකරුවන් සහ මා පවත්වාගෙන යනු ලබන සාකච්ඡා ප්‍රයෝජනවත් හැකිවීම මගේ අභිමතය සැලකිල්ලට ගෙන යෝජනාවක් සම්මත කරගත්තේ ය. කොමිසම අන්තර් ආයතනික ක්‍රියාකාරී නමුදුවේ නිරතයඳ සැලකිල්ලට යන්නා මුද්. අන්තර් ආයතනික ක්‍රියාකාරී නමුදුව ප්‍රතිපත්ති පිළිගනු ලැබූ අතර, එහි සාමාජිකත්වයට,

ඔවුන්ගේ විධායක මණ්ඩලවලදී සහ කාර්ය මණ්ඩලවලදී, විශේෂයෙන්ම ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩලවලදී, එම පත්වත්ති ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ලෙසත්, අත්‍යන්තර අවකාශ මුදා හැරීමේදී ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා කරුණාකර ලෙසටත් දිරි ගන්වනු ලැබේ.

අත්‍යන්තර අවකාශ මුදා හැරීම සමඟ කරන කාර්යයන්හි දී ආණ්ඩුවලට, අනෙකුත් ඔලිගාර් ආයතනවලට, අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධානවලට සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට මේ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිපත්ති වලට ප්‍රායෝගික අත්වැලක් සපයනු ඇත. එවා පවත් ලෙස විකාශන කර ගන්නා ඇතැයිද කේන්ද්‍රයේදී එවාට ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වලට ලැබෙන ඇතැයිද යනු මගේ ඔලිගාර්කරාත්වයයි.